

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. birželio 14 d.
(OR. en)

11153/24

COSI 118
ENFOPOL 300
CRIMORG 96
CATS 60
CORDROGUE 82
COPEN 315
JAI 1037

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

data: 2024 m. birželio 13 d.

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 10512/24

Dalykas: Tarybos išvados dėl didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų
žemėlapių sudarymo
– Tarybos išvados (2024 m. birželio 13 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų žemėlapių sudarymo, kurias Taryba (teisingumas ir vidaus reikalai) patvirtino 2024 m. birželio 13 d. įvykusiame 4031-ajame posėdyje.

Tarybos išvados dėl didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų žemėlapis
sudarymo

Ivadas

- a) Organizuotas nusikalstamumas, įskaitant neteisėtą prekybą narkotikais, kelia didelę grėsmę Europos piliečiams, įmonėms ir institucijoms, taip pat Europos ekonomikai ir valstybių narių saugumui. Nusikaltėlių tinklai vis dažniau naudoja žiaurų smurtą, korupciją, įsiskverbia į teisėtą ekonomiką ir tiekimo grandines, taip kenkdami teisinei valstybei ir keldami pavojų pagrindiniams mūsų demokratijos principams.
- b) 2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategija¹ siekiama stiprinti teisėsaugos ir teisminį bendradarbiavimą, kovoti su organizuoto nusikalstamumo struktūromis ir itin prioritetiniais nusikaltimais, pašalinti nusikalstamu būdu įgytą pelną ir užtikrinti šiuolaikinį atsaką į pokyčius technologijų srityje. 2021–2025 m. ES narkotikų strategija² ir 2021–2025 m. ES narkotikų veiksmų planas³ sudaro visa apimančią politinę narkotikų politikos sistemą. Juose taikomas įrodymais pagrįstas, integruotas, subalansuotas ir daugiadalykis požiūris į narkotikų reiškinių nacionaliniu, ES ir tarptautiniu lygmenimis. Naujesniame dokumente – Komisijos komunikate dėl ES kovos su prekyba narkotikais ir organizuotu nusikalstamumu veiksmų gairių⁴ – išdėstomi veiksmai dėl logistikos centrų atsparumo didinimo, be kita ko, pasitelkiant Europos uostų aljansą, dėl didelės rizikos nusikaltėlių tinklų išardymo, dėl prevencijos ir tarptautinio bendradarbiavimo.

¹ Dok. 8085/21 + ADD 1.

² 2021–2025 m. ES narkotikų strategija: OL C 102I, 2021 3 24, p. 1.

³ 2021–2025 m. ES narkotikų veiksmų planas: OL C 272, 2021 7 8, p. 2.

⁴ Dok. 14114/23.

- c) Remiantis šia sistema, būtina imtis poveikį darančių veiksmų, be kita ko, su narkotikais susijusio organizuoto nusikalstamumo atžvilgiu, tuo tikslu bendradarbiaujant ES valstybėms narėms, institucijoms ir agentūroms, taip pat laikantis daugialypio požiūrio. Šiose išvadose nagrinėjami šių veiksmų aspektai, susiję su nusikaltėlių tinklų atsiradimu ir plitimu – tokie tinklai kelia vis didesnę grėsmę saugumui ir stabilumui visoje Europoje, todėl Europos Sąjunga turi imtis ryžtingų suderintų ir veiksmingų atsakomųjų veiksmų.
- d) 2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategijoje pabrėžta, kad reikia turėti „patikimesnę apibendrintą žvalgybos informaciją apie organizuotas nusikalstamas grupes, kuriomis remiasi sudėtinga organizuoto nusikalstamumo tinklų struktūra“, ir joje Europolas bei valstybės narės raginami „sukurti grupių, kurios kelia didesnę grėsmę Europos saugumui, apibendrintą strateginę ir taktinę žvalgybos informaciją, be kita ko, rengiant *ad hoc* ataskaitas, papildančias ES sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo grėsmių vertinimą (SOCTA)“.
- e) Laikantis 2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategijos, Tarybos išvadose dėl ES prioritetų kovos su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu srityje, skirtų 2022–2025 m. EMPACT, nustatymo⁵ išdėstyta, kad naujas prioritetas ir vienas iš bendrų horizontaliųjų strateginių tikslų yra ES veikiančių didelės rizikos nusikaltėlių tinklų⁶ nustatymas ir sužlugdymas, tuo tikslu suburiant ES valstybių narių teisėsaugos bei teismines institucijas ir jų tarptautinius partnerius (įskaitant trečiąsias šalis – 2023 m. jų buvo 37), padedant ES institucijoms, agentūroms ir įstaigoms.
- f) Vienas iš svarbių strateginių tikslų, susijusių su prioritetu dėl didelės rizikos nusikaltėlių tinklų – turėti geresnę žvalgybos informaciją apie didžiausią grėsmę keliančius tinklus.
- g) Pagal ES kovos su prekyba narkotikais ir organizuotu nusikalstamumu veiksmų gaires ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas tiems tinklams, kurie kelia didžiausią grėsmę mūsų visuomenei ir žmonėms.
- h) Be to, šiose ES veiksmų gairėse raginama, kad Europolas, padedant valstybėms narėms, 2024 m. pradžioje sudarytų žemėlapi, kad nustatytų didžiausias grėsmes keliančius nusikaltėlių tinklus, nepriklausomai nuo to, ar jie veikia ES, ar ES nepriklausančiose šalyse.

⁵ Dok. 8665/21.

⁶ Dok. 14542/2/23 REV 2.

- i) 2024 m. balandžio mėn. Europolas pateikė ataskaitą „Iššifruoti ES didžiausią grėsmę keliančius nusikaltėlių tinklus“ (angl. *Decoding the EU's most threatening criminal networks*) – ši ataskaita yra svarbus žingsnis siekiant suprasti didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų dinamiką ir sudėtingumą.
- j) Ataskaitoje pateikiama svarbios papildomos žvalgybos informacijos apie ES SOCTA, išsamiau išanalizuojant pagrindinių už šiuos nusikaltimus atsakingų subjektų pajėgumus bei ketinimus ir apibūdinant nusikaltėlių tinklų, kurie kelia pagrindinę grėsmę ES vidaus saugumui, ypatybes.
- k) Europolo ataskaitoje pateiktas unikalus duomenų rinkinys, kuriame išsamiai aprašytas 821 didžiausią grėsmę keliantis nusikaltėlių tinklas, pateikiant išsamią informaciją apie šių tinklų veiklą, jų narių pilietybes ir jų *modus operandi*, taip pat apie jų naudojimąsi teisėtomis verslo struktūromis, ryšius su kitais nusikaltėlių tinklais ir santykius su kitomis šalimis. Visa ši informacija pateikiama vienoje centralizuotoje Europolo duomenų bazėje.
- l) Europolo ataskaitoje teigiama, kad šie nusikaltėlių tinklai puikiai geba pritaikyti savo nusikalstamo verslo procesus, sugeba derinti lankstumą ir didelį atsparumą teisėsaugos bandymams sužlugdyti jų veiklą ir naudojami pinigų plovimo metodais, pavyzdžiui, pagrindine bankininkyste, nusikalstamu būdu įgytą pelną dažnai derindami su teisėtu turtu tokiais būdais, kurie nesusiję su jokiais finansiniais sandoriais.
- m) Ataskaitoje pabrėžiama, kad 86 % didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų naudojami teisėtomis verslo struktūromis kaip priemone savo nusikalstamai veiklai palengvinti, kaip atsakomąja priemone siekdami būti neaptikti arba kaip priemone pinigų plovimo tikslais. Joje akcentuojama, kad dauguma didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų daugiausia dėmesio skiria vienai nusikalstamai veiklai – šiuo atžvilgiu labiausiai išsiskirianti nusikalstamumo sritis yra prekyba narkotikais.
- n) Didžiausią grėsmę keliantys nusikaltėlių tinklai dažnai yra labai ilgalaikiai (trečdalis jų veikia ilgiau kaip 10 metų). Europolo ataskaitoje daroma išvada, kad teisėsaugos veiksmai ir toliau daugiausia turėtų būti nukreipti į šiuos tinklus, net jei teisėsaugos institucijos jau ir taip juos tikrina.

- o) Atsižvelgiant į tai, kad pirmiau minėta ataskaita yra pirmoji tokio pobūdžio ataskaita, nustatyta ir tam tikrų reikšmingų žvalgybos spragų. Pirma, maždaug penktadalio tinklų, apie kuriuos pranešta, atveju nėra žinoma, ar jie naudoja smurtą ar korupciją. Antra, daugiau kaip trečdalis didžiausių grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų atveju nėra informacijos apie jų nusikalstamu būdu įgytų pajamų dydį. Trečia, trūksta žvalgybos informacijos apie šaunamųjų ginklų ir sprogmenų kilmę ir neteisėtos prekybos jais tinklus.
- p) Belgijos pirmininkavimo laikotarpiu nuomonėmis dėl didžiausių grėsmę visuomenei keliančių nusikaltėlių tinklų žemėlapių sudarymo buvo keičiamasi tiek neformaliame Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatinio komiteto (COSI) susitikime, tiek oficialiuose jo posėdžiuose.

Tarybos išvados

Bendrosios pastabos:

1. dar kartą patvirtindama įsipareigojimą kovoti su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu ir pripažindama nuolatinę grėsmę, kurią Europos Sąjungos ir jos piliečių saugai, saugumui ir gerovei kelia didžiausią grėsmę keliantys nusikaltėlių tinklai;
2. pripažindama kintantį šių tinklų pobūdį bei sudėtingumą ir pabrėždama, kad svarbu didinti žvalgybos informacijos rinkimo pajėgumus siekiant stiprinti valstybių narių ir ES agentūrų operatyvinį bendradarbiavimą;
3. palankiai vertindama Europolo ataskaitoje „Iššifruoti ES didžiausią grėsmę keliančius nusikaltėlių tinklus“ pateiktas vertingas įžvalgas, išvadas ir įgytą patirtį ir dar kartą patvirtindama įsipareigojimą laikytis visapusiško ir žvalgybos informacija grindžiamo požiūrio į kovą su organizuotu ir sunkių formų nusikalstamumu, visų pirma didelės rizikos nusikaltėlių tinklais, glaudžiai bendradarbiaujant nacionalinėms kompetentingoms institucijoms, įskaitant atitinkamas valstybių narių teisėsaugos institucijas, teismines institucijas, ES institucijas, įstaigas ir agentūras pagal jų atitinkamus įgaliojimus;
4. dar kartą patvirtindama Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykės platformos (EMPACT) pridėtinę vertę ir esminį vaidmenį; ši platforma – tai valstybių narių skatinama priemonė, kurią remia ES institucijos, įstaigos ir agentūros ir kurioje taikomas daugiadalykis požiūris siekiant nustatyti sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo keliamas grėsmes, joms teikti pirmenybę ir į jas reaguoti;
5. palankiai vertindama ataskaitą ir tolesnius su ja susijusius veiksmus, išsamiau aprašytus šiose Tarybos išvadose, kaip būtiną ES SOCTA ir EMPACT, kurie yra iš esmės grindžiami nusikalstamų reiškinių nagrinėjimu, ciklo papildymą;

6. pripažindama, kad sunkių formų organizuoto nusikalstamumo keliama grėsmė peržengia nacionalines sienas ir reikalauja kolektyvinio strateginio ir operatyvinio atsako, daugiausia dėmesio skiriant struktūroms apskritai, grindžiamo tvirtesniu bendradarbiavimu keičiantis informacija, atliekant bendrus tyrimus ir vykdant didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų pagrindinių narių baudžiamąjį persekiojimą, aktyviai dalyvaujant ES valstybėms narėms, Europos prokuratūrai, kitoms ES agentūroms ir tarptautiniams partneriams;
7. akcentuodama, kad tolesnis žvalgybos informacijos apie didelės rizikos nusikaltėlių tinklus plėtojimas yra esminis tolesnis žingsnis siekiant stiprinti mūsų taikomus būdus šiems tinklams išardyti;
8. būdama įsitikinusi, kad būtina toliau užtikrinti veiksmingą atsaką į grėsmę, kurią kelia didžiausią grėsmę keliantys nusikaltėlių tinklai, prireikus taikant politikos, strategines, taktines ir operatyvines priemones;
9. dar kartą patvirtindama, kad Europolas toliau remis ir stiprins valstybių narių kompetentingų institucijų veiksmus ir jų tarpusavio bendradarbiavimą nustatant sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo veiklą, darančią poveikį dviem ar daugiau valstybių narių, užkertant šia veiklai kelią ir kovojant su ja,

Taryba prašo valstybių narių:

10. nustatyti, kad jų teisėsaugos tarnybos bendrautų su Europolu siekdamos toliau naudoti ir analizuoti Europolo turimus atitinkamus duomenis apie nusikaltėlių tinklus, kad, kai aktualu, papildytų ir apjungtų savo nacionalines žvalgybos pozicijas dėl tų nusikaltėlių tinklų;
11. užtikrinti, kad jų teisėsaugos tarnybos, taikydamos atitinkamas taisykles ir procedūras, galėtų dalytis atitinkama informacija su kitų ES valstybių narių arba trečiųjų partnerių teisėsaugos tarnybomis;
12. prašyti, kad, kalbant apie atitinkamus EMPACT prioritetus, vadovaujantys subjektai, bendrai vadovaujantys subjektai, veiksmų vadovai ir bendravadoviai toliau nagrinėtų Europolo ataskaitos rezultatus, siekdami imtis būtinų veiksmų, kad EMPACT veiksmai būtų toliau orientuoti į nustatytus didžiausią grėsmę keliančius nusikaltėlių tinklus;
13. prašyti savo kompetentingų institucijų atsižvelgti į atitinkamus ataskaitos rezultatus, kad būtų galima toliau kreipti prioritetinę Europolo paramą pagal didelės vertės taikinių / operatyvinių darbo grupių koncepciją, pasitelkiant jungtines tyrimų grupes ir vykdant tikslinius EMPACT operatyvinius veiksmus;
14. prioritetinių nusikaltėlių tinklų atžvilgiu vykdyti proaktyvius ir visa apimančius tyrimus, kad būtų įtraukta visa atitinkama tų tinklų pagalbinė veikla, ir, kai aktualu, susisiekti su Eurojustu, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos ankstyvam atitinkamų teisminių institucijų įsitraukimui, siekiant toliau remti su didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų pagrindiniais nariais susijusius tyrimus ir šių narių baudžiamąjį persekiojimą;
15. prašyti savo nacionalinių institucijų toliau investuoti į finansinius tyrimus ir juos stiprinti – atskirai arba lygiagrečiai su tais tyrimais, kuriuos vykdant daugiausia dėmesio skiriama kitoms nusikalstamoms veikoms, įtraukiant Eurojustą ir, kai aktualu, kitus suinteresuotuosius subjektus, siekiant užtikrinti veiksmingą nusikalstamu būdu įgytų pajamų susigrąžinimą, laikantis Direktyvos (ES) 2024/1260 dėl turto susigrąžinimo ir konfiskavimo, ir stiprinti kovą su korupcija ir pinigų plovimu;

16. toliau plėtoti savo nacionalines skenavimo ir aptikimo metodikas, kad būtų galima išsamiau ir tiksliau aptikti didžiausią grėsmę keliančius nusikaltėlių tinklus, veikiančius jų valstybėje narėje. Šiame kontekste valstybių narių prašoma apsvarstyti galimybę dalyvauti kuriant bendrą organizuoto nusikalstamumo diagnostikos metodiką, kaip jau numatyta 2024–2025 m. operatyvinių veiksmų planuose (OVP) pagal su didelės rizikos nusikaltėlių tinklais susijusį EMPACT prioritetą. Ateinančiais metais ši metodika turėtų būti toliau plėtojama, kad kiekviena valstybė narė galėtų ją taikyti lanksčiai, atsižvelgdama į organizavimą nacionaliniu lygmeniu, tačiau pagal ją galiausiai taip pat turėtų būti apibrėžti standartai, kad būtų lengviau palyginti nusikaltėlių tinklų grėsmes ES lygmeniu ir sudaryti jų žemėlapi;
17. plėsti teisėsaugos darbuotojams ir teisminėms institucijoms skirtas mokymo ir gebėjimų stiprinimo iniciatyvas, siekiant stiprinti jų gebėjimus aptikti, tirti didžiausią grėsmę keliančius nusikaltėlių tinklus, vykdyti jų baudžiamąjį persekiojimą ir šiuos tinklus sužlugdyti, kai aktualu, glaudžiai bendradarbiaujant su Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra (CEPOL).

Taryba prašo valstybių narių ir Europolo:

18. integruoti šio žemėlapio sudarymo ciklo rezultatus į 2025 m. ES SOCTA ir į juos atsižvelgti nustatant naujus kito, 2026–2029 m., EMPACT ciklo prioritetus, visų pirma daugiausia dėmesio skiriant 2026–2027 m. EMPACT operatyvinių veiksmų planams (OVP);
19. kas dvejus metus sudaryti didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų žemėlapi, pradedant ataskaita, kuri turi būti pateikta 2026 m., kad į ją būtų galima atsižvelgti 2028–2029 m. EMPACT OVP. Tolesnės veiklos ataskaitos rezultatai turėtų būti įtraukti į ES SOCTA / laikotarpio vidurio ES SOCTA ir panaudojami kas dvejus metus rengiamuose EMPACT OVP. Siekiant kuo labiau sumažinti darbo krūvį ir užtikrinti, kad didžiausią grėsmę keliančių tinklų apžvalgoje būtų pateikiama naujausia informacija, Europolas užtikrins, kad dabartinis duomenų rinkinys būtų prieinamas valstybėms narėms, o valstybės narės turės galimybę nuolat atnaujinti savo duomenis, kai, jų manymu, tai tikslinga.

20. Remiantis įgyta patirtimi ir bendradarbiaujant su SOCTA patariamąja grupe, toliau tobulinti žemėlapių sudarymo metodiką renkant reprezentatyvesnius duomenis ir koreguoti metodiką remiantis grėsmės rodikliais, naudojamais tolesnei bendrai analizei atlikti;
21. bendrai susitarti (būsimų žemėlapių sudarymo kontekste ir tokio sudarymo tikslu) dėl bendros darbinės didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų apibrėžties;
22. atsižvelgiant ir į valstybių narių padarytą pažangą toliau plėtojant savo nacionalines metodikas, išnagrinėti galimybes parengti ataskaitą, kurioje būtų galima palyginti didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų keliamą grėsmę atitinkamose geografinėse vietovėse ES;
23. bendrai panaikinti dabartinėje ataskaitoje nustatytas žvalgybos spragas, kiek tai susiję su žvalgybos informacija apie smurto naudojimą, nusikalstamu būdu įgytų pajamų dydį ir šaunamųjų ginklų naudojimą. Pastaruoju klausimu reikia toliau daryti pažangą, susijusią su nacionalinių ryšių šaunamųjų ginklų klausimais punktų steigimo užbaigimu, suderintos duomenų apie konfiskuotus šaunamuosius ginklus rinkimo nacionaliniu lygmeniu sistemos išplėtojimu ir būsimų duomenų teikimu ES šaunamųjų ginklų centrui Europole.

Taryba prašo Komisijos:

24. toliau remti EMPACT ir jos, kaip valstybių narių skatinamos daugiadalykio požiūrio platformos sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kovos su juo srityje, operacijas, *inter alia*, suteikiant tinkamų finansavimo galimybių;
25. toliau daryti pažangą derantis dėl ES ir Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos (MENA) ir Pietų Amerikos šalių susitarimų, dėl kurių derybų Taryba jau yra suteikusi įgaliojimus, kad būtų užtikrintos didesnės galimybės dalytis asmens duomenimis su Europolu ir Eurojustu.

Be to, Taryba prašo Europolo:

26. užtikrinti, kad dabartinis nusikaltėlių tinklų duomenų rinkinys valstybėms narėms būtų prieinamas vienoje taikomojoje programoje arba duomenų bazėje, kad valstybėms narėms būtų suteikta galimybė nuolat atnaujinti savo duomenis, ir 2025 m. palaipsniui įdiegti šią taikomąją programą, užtikrinant, kad tiesioginę prieigą valstybės narės turėtų tik prie savo duomenų;
27. iki 2024 m. pabaigos paskelbti specialią ataskaitą dėl didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklų naudojimosi teisėtomis verslo struktūromis. Šia ataskaita taip pat bus remiamasi imantis tolesnių veiksmų, atsižvelgiant į tai, kad svarbu toliau taikyti administracinį požiūrį kaip svarbią atsakomąją priemonę mūsų kovoje su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu;
28. iki 2024 m. pabaigos paskelbti specialią ataskaitą, kurioje būtų pateikta daugiau įžvalgų apie nusikalstamumo ir terorizmo sąsają ir būdus, kuriais organizuoto nusikalstamumo tinklai siejami su teroristine veikla.

Taryba prašo valstybių narių ir Europos Komisijos:

29. toliau dirbti, kad būtų kovojama su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu, ir skatinti sužlugdyti nusikaltėlių skverbimąsi į teisėtą ekonomiką imantis administracinių veiksmų (taikant administracinį požiūrį), taip pat dėti daugiau pastangų siekiant užkirsti kelią nusikalstamumui ir visų pirma organizuotų nusikalstamų grupių vykdomam vaikų ir jaunimo verbavimui, be kita ko, remiant atitinkamų vietos, regioninio ir nacionalinio lygmens institucijų darbą šioje srityje.